Prikryl, Ondrej
Case tvrci nez ocel

ONDŘEJ PŘIKRYL

ČASE TVRČI NEŽ OCEL

NAKLADATEL K. PÍCHAL, KNIHKUPEC V PRAZE

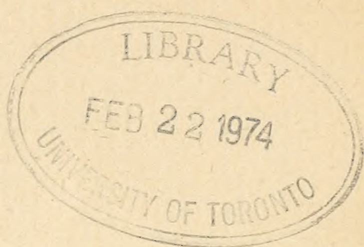
ONDŘEJ PŘIKRYL

ČASE TVRČI NEŽ OCEL

HANÁCKY PĚSNIČKE Z VOJNE

PRAHA 1921

NÁKLADEM K. PÍCHALA, KNIHKUPCE V PRAZE

LIBRARY
FEB 22 1974
UNIVERSITY OF TORONTO

Tóto knižečko, spisovanó za válke a srovnanó r. 1917 a na podzem 1918 doplněnó pěsničkó „Mir“, v těžkéch chvilách rakóskyho persekoci skovávale v Praze dobři moji známi František Picka, kapelnik Národniho divadla, a řiditel Karel Novák. Za to ich tade přátelske zpominám.

V Prostijově, 10. února 1921.

Ondřej Přikryl.

KARABINA VE DVI...

Karabina ve dvi,
prostřileny sedlo —
tatičko muj, čelo
najednó mně zbledlo!

Červená mně teče
z hlave ai z boka —
hdo včel bode za vás
orat a sict loka?

Zlomte mojo koso,
ploh ať neni v domě —
neviza mě o vás,
tesknile be po mně.

Matičenko moja,
vrbo osekaná,
za vás hodinke mně
odřikává vrana!

Zapadlo my slonko,
svět se topi v mlze —
hdo vám bode z oči
stirat horky slze?

A hdo bode chodit
klupat na okynko?
Vrano, skonč — noc volá — —
s bohem, rozmarynko!..

28. VII. 1914

DO DALEKA...

Do daleka, neznáma
na tó vojno jedo —
bodeš mivat celé rok
popelečni středo!

Komisárek tvrdé chlib,
sedlo misto lužka —
neotiré svojéch slz
šatkó, do fěrtuška!

Šable, z olov pučálka
pro hanácky senke —
neché slzny potučke
vetyct do kropenke...

Dragőnské kuň leti sám,
na hozdě kriv, pěno — —
do kropenke vešlo se
našé láske věno!

Pokrop'z ni mé šachte gront
z leva ai z prava —
lefči bode v zemi spat
posekaná hlava...

BEVAL SEM...

Béval sem jak karafiját,
voňa ze záhonka,
včelky so na prasklé mině
jak patróňa v karabině
v pracho, beze slonka.

Béval sem jak jarni strnad
v olšó vedli strohe
a včel bez křédel a sele
vidim, jak si podzem stele
na rozbity nohe.

Děvče, slébil sem tě srce,
nebe na chalopě —
dám ich, dám, .. poď, .. spiché pro ně,
než ich roznosijó koně
polem, po zákopě! ..

PĚSNIČKA

Čižek nérač zpivá,
jak se rozednivá,
a já, dež se vězdička má
na kasárňo divá.

Je jak děvče moje,
slza, pozdravoje
a já pěsničkó jo těšim
e svéch šršňu roje.

Ňó so jak ten čižek
volné, bez přetižek
a kasárňa zapomene
na válečné křižek.

A vězdička — sázim
rebnik proti hrázim! —
vi, že se s ňó k ružám aspoň
ve snách veprovázim ...

VĚZDIČKE

Zkvičeřelo se a
hdese od hranic
oheň dědine nám plete
dřimote a boři krete
tme a klekánic.

Pod hlavama torne,
dochnó teplá noc
a od pyramide pošek
véři nás jak os, jak mošek
na vězdiček moc.

Tajak dalekohled
ostré majó mžór,
ten prosviti světa pulo,
objevi e nástrah zvulo
jak náš reflektór.

Tož im kévem, ptáme se ich
na svy veronke,
só-le naše doopravde,
če jož obhližijó zavde
cezi záhonke.

Vězd se roziskřela
sotvá špetečka,
vic než moc ich k odpovědi
opadlo — ach, láska šedi! —
tajak hnilečka...

Dohořelo, kleni
zabrmtalo z čet
a do vězd jak pře zatměni
všidráme — ach, svět se měni! —
kóřem cigaret . . .

ČAGANKA

Sotvá jož čaganka
  modrém zkvete —
  těžko si, děvčata,
  zpomenete
  našeho milováni!

Závore o dveři,
  okna s ryglem —
  hdo vám ich otevře
  sladkém figlem
  z večera, za svitáni?

Tvrdy só, železem
  ostro bity —
  čaganke zostanó
  nerozvity
  od šera do svitáni!

Tróbi se k ótoko,
  smrť má hode —
  v pópjátkách bez nás než
  rosa zbode
  o ceste milováni!..

POČKÁM!

Čekala sem na tě
  času opálko,
  čekala sem, počkám
  ai přes válko.

Že dá žédla ran a
  na spánke jak blim?
  Ružečke z nich kévnó,
  jak tě pohladim.

Lokeť pryč a pravá
  roka mrzačkó?
  Přetisknót mě mužeš
  ai levačkó.

A dež vejedeme
  spolem na šéze,
  oprate održiš
  svorkó prothéze...

VRANA

Dnes je pokuj, ani stráže
nésó v přestřelkové ráže —
zpominéme!..
Rok!.. Doma
bele seťa, žňa só pryč,
za plohem zas švihá bič.
Senek bléž má do rozoma,
rosa stodi vic a véši
tesknoto a strach mé žene.
Tá mně bela némiléši!..

Hde pak se toť vrana žene,
ťola cose ke křédlám?

„K vám! A neso ditě! K vám!"
pichla jak trnovém protem.

„Ditě?... K nám?... A nevím o tem!..
Nedoletiš!"...
Poška sékla
divoko, až vrana zkřékla
a kriv tekla po praminkách...

Pokuj pryč, je po zpominkách...

ŽEŽOLKA

V našem polnim lazaréto
četařa mně belo léto.
Těžkó rano měl a horko,
bolesť klačela mo svorko
na mozek, na srce, do žel,
až si páty přes deváty
pletl čerte ai svaty.
Jak be rád bel, chodák, ožel!
Ve fantasi hladil ženo,
volal děti, zháněl seno
pro koně a oral, mlátil,
div si klóbe nevevrátil,
a zas boj měl na skředylce.
A jak zářel v jasné chvilce!
Viděl oknem páse lok,
pomněnke a na doskok
horovyho hájka tin...
Hájek! O teho ji řekl,
že be s ňó e trni sekl...
Pak im kvetl rozmaryn...

Dež mo belo néhuř, z dálke
žežolka mo zakukala,
abe zapomněl ran válke.
Bledá škraň mo zčerveňala
a on čétal od pelesti,
kolek let mo hádá ščesti.

Kukáni nebelo konca —
pořáď, e za sódném dněm
bode s ňó pod ruži pněm!...
S tém mo poklo srce zvonca...

V PEŘENÁCH

Jak bech našil svitek rénskéch:
ze zákopu, od leženi
zasky jednó ve staveni
do peřen a opravděnskéch!
Špidlaté drát nende řadó
ani jame s palesádó,
na nos nepadá mně hrodka,
ale kévó na podlaze
malovanéch klásku svaze —
ach, co dělá ploh, má otka?...

Hdež je čód a vlfkó, saze!
Tajak padlé snih je cicha,
z okna — pro keryho hřicha! —
rezedka a moškát voni.
Měsiček de po jabloni,
je mně do dřimot a ticha
pěna krápe na my krabe...
Šostot — leze po štvernožke
nepřitel jož na véložke?
Ne, meš pod hambálkem hrabe...

Začne se mně zdát a o čem?
o bitkách, če o děvčeti?...
Cvrnkot — do cembála kločem
na poplach? Je rachot děl?
Ne, hodine bijó třeti —
pulrok sem ich neslešel...

Vrzgot — velitelu krok
přepravit de na ótok?
Ne — to hospodářu senek
vevrskl se. Ten po špičkách
istě nende pro polének —
v sósectvjó je děvče cvalek
a má oče od fijalek!

Zazdá se mně o hobičkách!..

SKŘEVÁNEK

Pokaždy mně srce boli,
jak skřivánek od ódoli
zavrzgoli.

O mezke má hnizdo, děti —
ke mně ščesti, co ho světi,
nedoleti!

Mám než zákop bez obrati
a my ščesti se v něm trati
do vévrati.

Granát se jož dò ňé divá
a skřevánek naprotivá?
Hésá, zpivá . . .

O CENSURE

Jak sme divni, censoři!
Řádku cely pohoři
dostáváme pod nuž, sód,
večtem z nich e slzečke,
čestec, pcháču palečke,
mrkem osódime, hdo se
peklo zapsal kapkó rose,
máme bet jak láve pród
a sme pře nich take bledi!
E me chcet znat, jak je doma,
kvete-le nám vršek stroma,
zpominá-le hdo... Sme ledi...

Pohlednic de hodně a só
roztomiló, ževó chasó.
Přenášijó města, doche,
hrbe hor e pompeloche,
přefóknó jak prášek zlata
pozdrav rol e kolovrata,
nadřeknó, že o stodynke
modréch pomněnek só vinke,
a jak svatojánsky murke
světlo nesó do komurke.
A což maja podobenko!
Mrké k nebi, ščasné senko —
nandeš na každičkym rožko
hobiček až nad rohožko!..

Já jo dostat, so v něm skokem.
Děvče nezjevilo okem,
je-le moje, lebo či je,
ale hdo vi! Nenápadně
hrá si žengla nad potokem
a než nadá se, je na dně.
A pak — večir plny smotko
před vojnó mně řeklo prodko:
‚Napšo neco do linije!‘...

Došlo dneska pozdraveni
milijón — šak miň ich neni!..
Pro mně nic. Deň jakse citim
hořknót teskničkovém kvitim...
Co pak dělá?... A to „neco“
nepřepadlo pod řičeco?
Istě přeneslo be ruže
a tech hořkosť nepřemuže!

Polnich léstku, počtovek
censurojo do stovek.
Co dó z venko, majó v řádkách
zpráv, co zvonečku je v sádkách:
jak je s prácama, že vranka
zapletla se do prostranka,
jak só děti, hdo má psenko,

kerá sbirá na peřenko
a že ona co deň milo
zpominá a pevno věři,
že se ji tam nezóvěři —
bez něho je těžky dilo!

Te, co idó ze zákopu
— só ich fure, stohe snopu —,
skópy só e na pul řádka:
jak je rozkaz, řeknó zkrátka
bez odaju mista, časo,
že je zdravi jejich manó,
pozdravojó dum e chaso
a že čaka na shledanó.
Šak to stači — na dědinke
radosť žene pod marinke
a do oči smich e vazko.
Kolek je ich bez podpiso
tajak óstřel bez obvazko!
Jak toť ten. De od ran liso,
za pozdrav má krvi kapke —
hdo ho psal, je na ohrabke!
Hde pak z lazareto spichá?..
. . . .
K mymo děvčeti!...
A tichá
hruza dosi mě a škrti —
hdo a proč ji z vrátek smrti
krvjó dopsal?

Předni stráže
vestřelele, salva káže
dělom bóchat k lesu lemo —
vezvánijó?.. Kemo?.. Čemo?..

Špatně spávám — jak pod tankem
klačivá mně v srco, spánkem.
Na počtovkách vidim kriv a
v kancelářo e ze zdiva
citim šachet vápno, malto...
. . . .
Bratr lebo známé psal to?...

Psáni došil hozel. Na tech
chcó nás vidět v černéch šatech—
vážny só a tade v dálce
mužó bet jak párni válce,
nesa starosti a zkaze
masňéši než kopt a saze.
O bidě pšó, tmavéch nocich,
o platech a jezekocich,
žalojó na spáde tetek
e že mor de na dobetek
a na konec skřipnó plačke:
‚Hleď, ať přendeš na oračke!'
Só to leste z kroneke,
psany třesem oseke.

Nehde z nich jož nádpis řiká,
že do srca miři pika —
šrégó de a ze šeroka!
Tento take...
Známá roka — —
to pše ona!.. Co tam povi?..
. . . .
Všecko dala ženáčovi!...
. . . .
Psala sem, šak ne mně — jemo,
misto jara chetle zemo!
A to „neco“, strašny „neco“
šrapnelem je pro děvčeco.
Pro mně? Proč ste, těžky rane?

Laštufke pryč, kráčó vrane...

POHÁDKA

Zákop, seďa o kaminek,
zejitó je dnesky hratvó.
Fifoli se na hřebinek,
tróbi na dlaň, brnká dratvó,
zpivá se a zpominá se
na jaro e na klobáse,
smich je, ston, na oko hádke,
až to cenglo do pohádke.
Pismák za hraničke, pola
proháni ji bič e kola:

„Přešla vojna — nevim, proč —
a král za sedmero horo
vedl vojska na roztoč,
srazet soka na rozvoro.
Švališére měl jak obre,
mračna děl, potahem zobre
a, co hlavni, tajak vále
ocelovy jenerále.
Jejich ótok strhal sád
opevněnéch palesád
a jak rozvodněná řika
valel na zem protivnika.
Z hor a skal a kopcu mezer
přelil do rovin a jezer
a král, než rok rokem sekl,
na véhře si bochte pekl,
zvelbe pivoňke si vázal.
Ale chtěl vic — měsic, slonko

přepichnót si na koronko
a pak svitit sám a sám
světo, nebi, temnotám.

Tož: „Dál, rovnó na ně!“ kázal.

Vojsko vetrhlo a — na div! —
tajak pod ranama kladiv
misto rovnó zahlo bokem,
šrégó. Voze, děla skokem
za ňém a nebelo meše,
co šla po rozkazo střeše.
Nemuhla — na rano, náhlo
neviditedlny táhlo
vedlo všecko na svó stopo,
chabaščim e přes křikopo
a čém dál, tém hebňéš, letem.
A jak divně belo pře tem!
Před očima, o lopatek
nepokoja skákal skřeček,
o noh trn se pletl, zmatek,
ale v srcich tepla, sladka,
jak bes čekal o ružeček,
pod okynkem, o děvčátka.
Sám král zahl šekó a dál
— hdo se teho jakžev nadál! —
z krvi práporovéch špiček
slešel vrkot holobiček.

Je to mámeni?... Stát! Koně
odpřihnót a děla, voze
stočet k slonko, nad vévoze!...

Odpřihnoty, ale v honě
zbruj e vozatajsky káre
rozjele se — só to čáre! —
k hoře, z keré isker toňa
sršela jak z povětroňa.
Vojsko za něma...
A král?
O moc — o slonečko! — hrál
a včel hdese v hóščách bora
v zajeťó je pro véstraho:
jak drť pilen přetahla ho
mocná magnétová hora
a z té ževé ledské květ
nesfókneš za celé svět.
Neviš, vrcholek če svah
jeji magnétu je jádrem.
A só ze železa, kvádrem,
z krvi nevinéch, če ztohle
křevde v nich a slzi trohle?
(Vojna má z nich krov e prah!)
A jak na ně? Štábe řekle,
že spiš prasknó vrata v pekle,
než hdo rozbije ji bok...

Já sem rozťal táhla sok:
minoval sem, vehodil a
překvapeni hrkla chvila —
v jádře magnétu a sele
rozmaryn, pomněnke bele
a do jejich zavadlene
vzdéchalo si srce žene...“

Pismák stichl, zákop se vic
nestaral o králu střevic
a hdehdo měl na obzoro
než svó magnétovó horo...

SVĚTYLKO

Poprašoje. Sniho krópke
bobnojó na chajdalópke,
zamětaja střeche, dvore.
Šeři, tmi se... Od komore
z kraja světylko mně mrklo.
Sésna tam — jak ve mně hrklo!
Chlapčesko jak drobná ovca
posedoje o kamnovca,
děvčátkovi chvilo kráti,
sleboja, než deň se vráti,
že zas přendó tata, mama
a donesó bumbu, hama...

Přejit?... K vám?... A hde a jak?
Bojiščové vlkodlak
v kanótce je na dědině,
smrť a oheň na komině!
Deť e já pod vaše doške
neso hrkač strojni poške,
obsadim ňó hure sklopec
a ňém, kreté na dva hone,
namiřim na bočni kopec!

Děvče chetil kašel — stone?
Měkna do kosti a žel,
stranó, bokem od chalópek
obsadil sem zámět krópek
a rád na raně sem bel...

PŘÉMĚŘI

Hdo má měky srce, ociti ho
— aspoň časem — e přes bitek tiho.

Vesedlé náš bok a protivnika
dělela než dosť mrňavá řika.
Zakopale sme se v jejim břeho,
každé na jednem a kole teho
motal se náš držák ai stihle.
Hde se hlava zvihla, kolke švihle
a hdo se s ňó nad zákopem zpozdil,
hneď bel krači — o vršek bel rozdil —,
zvonil omiráček salv a časem
ročni pome brmtle kontrabasem.

No a přeci došlo na přéměři.

Po parnéch dněch divá noc a hòrem
blesk na blesk nad nama, za obzorem,
jak dež pro motórke ceste měři,
hromu kladiva do mračen bile,
leják cedil, stave bral e pile
a než slonko protřelo si oče,
bela povodeň a veletoče
vln na řice dělale svy trile.
Mrňavá se stala selnó, ztekló,
vlikla staveňa jak rebo zlekló
a nám pěsťó hrozela e pató...
Slešiš? Prásk! — to lendo tajak vežo
zpřičela na břehu hráz a v ležo

sázi jo — co smésliš, hastrmane? —
jak trám do vantrok a hloko zmató
volá na nás, nepřátelsky strane:
„Toť je most, tož k sobě dva, tře kroke —
je tak, ledi, těžky, dat si roke?“ . . .
Pro nás ne, šak pro krále! . . .
A co tam
zatáči sem z vln tak nápaditě
a do vlčich jam se žene slotám?
Kolibka! . . .
Je prázdná? Je v ni ditě? . . .

Z obóch břehu na rano se šátek
bilé zatřepal a kolovrátek
vojne, zajikna se, ztajil hlas.
Vebrané bel z každé strane jeden
— o nás já — a s poškó v roce z předen
drátu k lendě motal se jak vlas.
Pozdrav, roke sme si dale, stiskle,
bodák napřihle a do vln třiskle.
Tahneme — kolibka prázná! Co včel?
Nad zátopo vetrčené skale
tajak chuvě kolibko sme dale
a šle po svéch . . .
Potom zas jak o včel
bzočel ruj e boj, šak co chvila
sésla hlava tajak opilá
ke skalce. Slešela tajak já
od kolibke zvonit pěsničko,

keró ste mně, zlatá matičko,
dež se venko rozrojile mhle,
sladivale: „Spje, muj senko, spje!“?
Pak jak já a istoistě chtěla
do vehrážek drobnéch ran e děla
na zamženó cesto, na dalekó
vzit si kolibavke noto měkó! . . .

BEZ LÓČENI

Přešil rozkaz: ‚Ticho, ani
slova ani decho —
o záloze jak o hrobo
ať neni až do vétrobo
vido ani slecho!‘ . . .

Těžké rozkaz, kolke na něm —
smrť nám o hlav sedá?
Ach, že hledi z návsi Hané
tajak rosa z růže plané
děvčečka má bledá!

Na šendelné střeše holob
bez vrko se toči,
naši majó čela v dlanich
a po těžkéch zpominánich
kriv im kape z oči.

Roli, co sem nedooral,
od brázd óhořevi,
na zahrádce z kviti kola
zavadáva levandola
a o vuně nevi.

Ótok volá — bez lóčeni
čekat jeho rane?
Do sódnyho dňa be přival
véčetek mě pobolival
tajak glvot vrane.

Tož im před větrobem, s bohem!"
aspoň v docho volám.
A vim, doma v sténó chvilko
vrkl holob na bedylko
zahrádce e rolám . . .

PIREM

Narukóval. Zeptale se,
jaky schope vojně nese.
Přeznával, že jenom pirem
bijával se nad papirem,
ale rádi oblikle ho —
zvekne tam e na střižeho.

Přešil meze teto ledi,
teda k nám a do lebedi
a bel brzo tajak doma.
Zvekl pobrčávkám hroma,
zmuhl pochod, pracho dech,
těrcho nosel na zádech,
ale pře tem, jak si meslim,
neobléžel ďórám seslim,
červánku si hleděl, rose
a do knižke škrkal cose.
Podli inéch dosť bel v zado,
tak že veplňoval řado,
ale za to pro nás zlato!
Zpominal, hde, jak ve válkách
slonko ai v černéch dálkách
Skřišeni rozvilo květ
a že třeba chtět ho, chtět,
o raněnéch, na hrobe
pěsniček psal vézdobe
a jak stesk se na nás dival,
o Hané povidal, zpival,
až ofrnklo, co hde hnětlo.

On to svedl, že náš odil
bez polénko v srco chodil.
Třeba v zado, bel jak světlo.

Take ono a ne tin
poslalo mo rozmaryn.
O rol, tam za vrbó starši,
dež se večir do hrod kladl,
čétale sme spolem, ešle
vězdičke na nebe vešle
vic než na véložkách šarši.
Jedna trhla se a volám:
„Vězda padá!" . . .
S vězdó k rolám
třiskla rana a on padl . . .

KRTICE

Svolale se do hromade.
Černy kožóške a brade
měle tajak z astrikáno,
roke zaťaty e capke,
jenom kukučovy klapke
jak be dospávale ráno.
Krtičák měl řeč jak s bobnem:
„Věči krtice dó na zem
a só stonožkovém kazem,
v kerym sóchotime, hobnem.
Só jak ledi, z rok a očnic
mířijó im ďóre ročnic,
vedechojó oheň, more
a hlad nesó na dul, hore,
krtičence vrcó v roli
jak me, ale toli stop
potřebojó na zákop,
až mně e vám srce boli.
Nandó-le v nich lepši žóžel,
nevim, ale nám be slóžel
záhon, jak bel za Ječminka
a ne bez hlést jalovinka.
Patři se it zavčas na ně!“ . . .

Ale jak a v keré straně?
Rozvrtat hráz vrchni řike
a vetopit záškodníke,
če it na ně pracek rélem,
loch vekóřet černobélem? . . .

Než se shodle, jak vzit leč,
  střékl nad ně po srsti
  šrapnel pohorskyho děla.
  Guráš, oče do hrsti
  a pryč kamkerá jak střela.
  Napřeď ten, co trósel řeč . . .

PODZEMEK

Ranni slonko nemá řizo
a tož rosa dlóho stodi
a já v drkotách ňó vizo,
Podzemek jak divně chodi.

Vezibl, jak bel be stáda
ovci e klič od posáda
odvedl a, jak boj káže,
šrapnele měl o menáže.
Babsky leto má jak v sazách —
dělal oheň v ertepleskách,
lebo s nama po spaleskách
vláčel děla na řetazách?
Šate — šak je za ně dložen —
od bajonetu če strožen
same sklopce má a člapó
co krok dřeváke mo klapó,
brada plná ščetin a
oče? S jedem nahála v nich
cose jak patróne v hlavnich
na Došečke zpominá . . .

Barve měni tajak doha,
červeňá se o slabin —
má tam késtke jeřabin,
kvadrátku, alebo z mnoha
ran jak já toť krváci?
Decho mival plnó misko
tajak vichor po strmisko,

tajak mladi vojáci
a včel sklaplé, zádošeté
nohama e měchem plete,
jak be šil do padesátke
a o každé křižovatke
vehliži po fiřpoňáko,
sveze-le ho, invaledo,
nehde na pec, do baráko . . .

Slonečko, poď bléž, ne bledo,
ostro sviť nám na lebedo,
vepi roso, drkote:
k zémě — hlásiš jo! — chcem nejak
pevňéš, s cepem it a ne jak
oklipek rže z oplote! . . .

NA ÓSTOPO

Bela noc, šak málo tmavá,
spiš jak sova popelavá —
za nama jak lóče, svice
hořele střech kalenice
a od isker cely dohe
spinale se do oblohe.
V jejich polosvito bitke
dovinovale se svitke,
bléskla ocel, křesle pome,
granát vlitl meze dome
a krov, pápeni a doške
zasépale setnin troške
jak na rozkaz: ‚Všecko padni!‘
To tam henó naši zadni,
kreja óstopové roh.

Před nama? Tam neni doh,
šak huř než po vehořeni —
otečenci, vevedeni
došle z válečnyho zmatko
na tó smotnó křižovatko,
hde se domov lóči plačke
a svět splitá karabáčke.
Nevidět k nim, ale slešet
hekat, křečet, proset, hřešet.
Na šeroko, na daleko
vrzá řetaz na osmeko,
frká kuň a vzdéchá kolo
— srcem kameném be hnolo! —,

bič si švihá jak o základ
a na fuře hdose vzleká
jak natrhlá harmoneka.
Praskl vuz a padá náklad.
‚Moje dítě!'... „Mrtvy — v kole!"...

Na bodák mně kaplo rose,
v očich — no, tam take cose
zasvitilo na kriv v kole...

TADE ŠLE...

„Pozdrav Hanó!" . . .
Hdo to volá?
Prápor záraz. Jak dlaň holá
rovinka a próhe pisko
smětá větr na strmisko
a tam břenkoce a šosti,
jak dež ťaté bodák posti . . .

„Pozdrav Hanó!" . . .
Odkáď? . . . Stranó
zmata zelenkavéch bařen,
smotnéch tajak oko stařen,
šáchoři v něm vrždi, stená
tajak šabla přeražená . . .

„Pozdrav Hanó!" . . .
Ai z vrška
teče hlasu celá prška!
Skalke, zmolo má a po ni
jak dež omiráček zvoni —
hde sme? . . .
Krašnik, Loblin — tade
šle vás před nama jož řade,
senci Hané! Omiraja
volale ste svyho kraja
a ozvěna, skalek stěna,
šachta pisko, bařenisko
zkaze vaše odřikává! . . .

Prápor klekl, salva ran
česť a ócto mrtvém dává
a me o krchova bran
zkazom jejich pečetime:
„Nepadnem-le, veřidime!“ . . .

DĚLO

Jož je ticho. Na bojiščo
je po olověnym dyščo
a hde krvi teklo vino,
citim poch a karbolino,
misto na mech, na drn šlápno
na hašeny, bily vápno
a nad šachtó vidim z leva
křižek z borovyho dřeva.
Vzado trči z valu čela
krbál rozbityho děla.
Má-le došo — a to každé
dělostřelec pečetivá —,
istě se jož mirně divá,
neni lačny ohňa, vraždé,
jak raněné v lazarétko
měkote má plny sétko,
snáď e nérač na šachto be
stóplo si jak pomnik pro te,
co s ňém zlomile toť zobe
a nemajó věnca, rote.
Snáď be pak e brabcu párka
v jeho ďóře hnizdo stlala
a jak doma cvrlekala
drobném děťom do kočárka . . .

Tak sem sódil, ale slota!
Z blézka vizo: v ďóře děla

tajak na smich, na podiv
póčena se zableščela
a v ni sekáč, potmělota,
čekal mocho, vraždo, kriv . . .

MRTVEM BET...

Mrtvém bet, to neni slasť! —

Pře ótoko sklapla pasť
a já padl na hromado.
Po chvilách chco skrčet brado —
nende to . . . Chco pomuct pěsťó —
nezvihla se! . . . Tajak v klesťó
noho mám a hlava? Sedi
jak hranečnik na náledi . . .
Dech než tihó mužo zdolat,
zemó drkoco se, třeso,
panenko mám těžkó, slepó —
„K ďácho, co je? Hde so?“
zkóšim nahlas volat,
ale hrodke do mně sepó.
Je to vápno — — jož so v šachtě!
Nepřitel po řeži trachtě
padly pochovával a mě
s něma. Včelky položevé,
mrtvé so, ne pravé, levé,
se smrťó se bijo v jamě,
o světě zbla nedosléchám —
s bohem, děti! . . .
Šak, že déchám?
Hdese fóká — to mě drži
dál od zadošeni strži.
Škoda, že než chvilko! . . .
Co to
klači na křiže a v želách?

Mrtvolám so na piščelách!
Citim chladné hrášek poto . . .
Hrozny ticho, no, jak v hrobě —
ženo — vdovo! — zpomeň sobě,
jak sem tě měl rád! . . .
Co šosti?
Hadi, ščór de na my kosti?
Gronte, zrno roď, ne osti! . . .

Co se v docho lóčim, šostot
zeselel o mojéch postot —
iščera, krtica hrabe?
Lebo — brr! — dó na mě žabe? . . .
V dlani pohla se mně hlena,
dotkla se ji oslzlena —
jož mě má! . . .
A zatna zobe
— nedám se tě lefko, hrobe! —,
potrhno. Šak žóžel take,
ale pak mě za dlaň celó
chmatne krčovitó seló
a muj odpor jož je v sake . . .

Jejda! Prstynek, — má oka —
bože, to je ledská roka!
Stiskl sem jo, ona mó
(— selny nemuže bet věko,
co nám leži nad hlavó! —),
tahnem . . . o srca je měko.

Zkóšim zvihat, napináme —
trohla drobi se a láme . . .
Ešče tah a jož jsme obá
čelama nad peklem hroba
a jak na dočtenó kniho
mrtvé hledi na mrtvyho,
ósměv maja na rozvázko.

No, šak vehrál strašnó sázko! . . .

Dál, jak ste nás našle, vite
a mém známém dopovite . . .

POSLEDNI RADA...

Tajak dež se peklo boři,
bijó děla od záhoři,
kolomete — že ich sto je! —
olov krópe hrnó v roje,
zákop trhá se a preská
a jak divá, zmoló skoča,
hrozi zkrvácená Soča.
Práskl granát do skaleska,
kameni jak z klási zrni
prsklo k nám a frnči, brni —
ach, de rana meze oče!..
— — — — — —
— — — — — —

Procitl sem z mrákotine
jakse dál a nic než tine,
tme se vigló kolotoče —
je to noc?... A neni ticha!
Bzoči meďák?... Sester, mnicha
očenáš to šošotá?...
Vzdéchote, ston... Cose losklo,
jak be nuž se přičel o sklo,
včel to šosti, jak dež kosti
řeže pilka vedrobilka.
A jak omiráček hrá!...
Co na hlavě citit vazkem?
Celičká je pod obvazkem —
to te tme a tinu moc!...
Krok — dóledi dobři, tvrdi?...
Obvaz se mně střehá, bere,

sódi hlas jak od sekere:
„Oslepl, má věčnó noc!“ . . .

Rana šla až do osrdi . . .
— — — — — —
— — — — — —

V domě slepéch. Těla trocha
za větrem je, ale docha
nemám vic než zémni mocha.
Pospává a neni v celko,
trhlene má. Hde a jak,
nevim a zmat vlkodlak
sleči na mě, na trpělko.
Strojkem so, co krpi v chodo:
pohnót kolečkem a frči —
ale kerém? Z vrcho, spodo?
Vadné pokač so — špont trči
v něm a hde vzit špaňhelko
na vétlačko, prostřelko?
A tá hlava boli, třešči . . .
— — — — — —
— — — — — —

Ach, jak šedi rozpominka!
Hořkosť sladi, spánke hladi
a mně jeji balzaminka
zakvitá než do bolešči . . .
„Dědinko má!“ vzdéchl hdose
a hneď všeckém isker kose
migotajó v očnich dulkách

tajak snope v přéstodulkách.
Všeckém, ... mně ne! Je mně sladko
jak im, chápo váho slova,
ale citim v divnym zmatko,
jak be v doše belo slepo
k jeho tělo, k jeho cepo.
Vim, že v dědině je škola,
gront můj návse o topola,
vim, že zeď je o krchova
a že skřevánek my rola
opatroje, ale jak
vepadá to, ani mak
nevepodobim si! ...
A jak hlava boli, boli! ...
— — — — — —
— — — — — —
Křástel volá od ódoli.
Sladké hlas — — tak moja cerka
dováděla o kvičerka
a matička — teda žena —
hópla mně jo na kolena.
Doše drahy, dobry, mily!
Obě jak leloja bily,
oči modróčkéch jak nebe ...
bily? ... modry? ... jaky je to?
Nezpomeno? ... Cerko, ženo,
ai pře vás mám jož chebe,
mozek muj — ďóravy seto! ...
Modry? .. jenom černé ohel

vidim z nebe a v něm, skoča,
hrozi zkrvácená Soča...
V zákopě je plno trohel...
— — — — — —
— — — — — —

Dobři ledi! Pro ževot
brósijó nás nevidomke,
krbál ščepojó e stromke
a ze hmato, slecho, bot,
z prstu, brli — těžky chvile! —
dělajó nám oče, bryle.
Daři se to a já, čtenář,
došil sem jak na stav menář
k slabikářo, na pismenke.
Vepchany só v papirenke
a pod prstem každá šosti
tajak ječmeňovy osti —
pěsnička má z domova!
Hledám ich a přečto kéró?
Nešostle,... proč pistem peró?
Ticho, chco čist do slova!..
Papir cvrnk jak plech, jak deska — —
granát pleskl do skaleska,
kameni jak z klási zrni
prská na mě, frnči, brni,
v očich meló mlénsky kola,
v hlavě fantazi je zpola —
déte šablo, ať jo otno!...
— — — — — —
— — — — — —

Teskno je mně, ózko, smotno.
  Nevim, jak moc laštufka
  trpi, vleťa za moře,
  ale na mym óhoře
  dozrál pcháč, ne čečuvka,
  a má kořeň do hloboka —
  keré ploh ho zaoře? . . .
  S hlavó jož e srce poká,
  márny like, márny rade!
  Posledni de do porade:
  „Vrafte im ho do rol Hané!"

Skočel sem jak ščestim hnané —
  kaple na kolečko v strojko,
  ostróhle pro pokač ojko
  a je čaka, trpělko,
  na vétlačko, prostřelko? . . .
  — — — — — —
  — — — — — —

Bez panenek, na závitek,
  odkázané na hulečko,
  ido k tobě z těžkéch bitek,
  dědinko, má jedinečko!
  Ale ido! Pod košoló
  srdce mně jak brablec skáče,
  věřa, že z ňé spadnó pcháče,
  bolešči e každá tiž,
  jak oslešim nad kókoló
  kolibat se našo ryž.

Rovná cesta, kolaj s prachem,
vévoz s dróžkó mateři,
čvrček pocvrkoje hrachem,
slešet šostot iščeři . . .
Hraničke, nad něma klase,
roli voni bochtó, chlebem —
jož so pod hanáckém nebem!
Blésklo ve mně jak na čase,
jak v hodinách hrklo v mozko,
pokač volni se jak z vosko, . . .
kolečko hrá, špont ven leti,
za něm zmat a mračen seti
a já prohlidl sem v docho.
Slepé — a jak na fěrtocho
ževy barve vidim v polo,
představim si gront e školo,
skřevánka e, ženo, tebe,
kukuč cerke — modry nebe! —
a hrod sestavil bech špiške
na pismenek cely knižke.
Obrázek mám pro řeč, slova —
tož pryč, zidko o krchova! . . .

Hulka sklóhla meze hrach
a já lóbám ceste prach . . .

STARAL SEM SE...

Staral sem se, co dám senom,
  až dorostó žene,
  a na frontě hneď im našle
  lopatečko hlene.

Staral sem se, jak im bodo
  opatrovat děti,
  a včel vzdéchačka a slza
  do kolibke leti.

Staral sem se, keré z nich dá
  mymo rodo hlavo,
  a vuz do mokřen mně zajel
  až až, nad nápravo.

Staral sem se, nedostaral,
  předešla mě válka
  a má náděj vepršela
  jak maková pálka . . .

ZA HORAMA BIJÓ Z KOSU...

Za horama bijó z kosu —
senko muj, se ževé?
Tatiček tě zpominajó
a só starostlevé.

Matička se otrápile,
že nám v tobě vzale,
nač sme se, ach, celé ževot
dřele, nastarale.

A já, ztraťa maři dróžko
e tvé jarke poklad,
so jak nahál a z lók fóká
jak za robot o klad.

Ešče huř — kriv, doša leti
otevřenó ranó
a nemá hdo pohladit mně
hlavo ostaranó!..

Za horama bijó z kosu —
lebo je to z hroma?
Pošle ho sem — třeba že jož
hromičko mám doma,

chránil bech tě o božich mok,
o rozcesti tmavéch
a bil hlava nehlava než
do tech, senko, pravéch!...

OBSEV

Roli, zoraja tě,
čekáš na obsev,
ale vojna vzala si ho
lepši miro pro ceziho
a pro tebe na obratě
zbela hrstka plev.

Zvekla's na my kroke
s těžkó rozsivkó —
zatvrdla be's jak já ranó,
ociťa jo lefkó, planó
a led be o boži moke
potkal mago zló

a tož na plev koše
slzi drtim klas —
zképřiš něma a do miro
dochováš si e nám viro:
obrať odpovi nám z doše
na skřevánku hlas . . .

ČASE TVRČI SÓ...

Čase tvrči só než ocel,
co včel bije svět,
a te chceš od krópnéch mračen
roso mane mět?

Nespolihé na žádnyho!
Za keho se's bil,
nemá pro tvy otěšeni
odrobinke chvil.

Ledo slóžel's věk a s chlóbó
brával si tvuj ščit —
dneska dá rač trhanovi
serovátke pit.

Karamád si obráceně
překol podkove
a má — dal ho schválně opict —
režňák vémlove.

V želách, pod žebrama hrká
křemel slaměnka,
bujni vlči jabko, trne
má e pomněnka.

„Co mám z teho!" otrávilo
cit jak blim, jak had —
ach, jož sme se zapomněle
ai červeňat!...

STRÉČKOVO POKÁNI

Páčite se ich a znáte,
jak se po žnich pod agáte
oščořojó na ten svět,
a tož vite, jak v nich hrklo,
kévna čert: „Hneď na sód jet!“

Zveklé z vážna a ne zbrklo,
svědomi e všedni hábe
slikle, vzale svátečni
a po cestě za jeřábe
tajak slemák smotečni
metle k horócimo peklo.
O teho im belo čekat
kanótko a jož im teklo
do osrdi — vzdéchat, hekat
slešele tam, skřipat kola,
rožně praskat od plápola,
do žižlavéch troku, van
doše hnat ze všeckéch stran
a jak maga za večera
ťohykal smich Locepera.

„Stafra, toť bet neni radno!“
šoškle a nevešle snadno,
dež ich tajak křevó siho
rarach zebral před sóciho.
Ten měl smolné plášč a rožke
zakréval mo geverec,
jazek — palagrafu pec,

na stolko knih, léster doške
a nezhlidné ďách jak kat
frkem psal o jeho pat.

Sóci zle se na ně katil:
ve vékazo rže a jarke
vénos celé se im ztratil
a toť — prapodivné zjev! —
v noce prodale ich kárke.

‚Ne! Muj vémlat bel hrsť plev —
z jara socha, v litě roda,
meše, dyšča nepohoda...‘,
vzdéchle, svatá skromnota.

„A co v hode z česté nulke
bochet plny přéstodulke,
chlib jak Bilá sobota?...“

‚Od přizně — mám ji jak mako‘,
pichle stréček bez rozpako.
‚Mini dědit a tož snese
móke tajak na macese...‘

„Dobrá!“ přeznal čert a ďách
veznačel to na léstrách.
Stréček na odchod se měle,
tajak vitěz v docho směle
mrkle na ryž, keré furko

složele na zadni hurko,
a jak z vězde šošeň skromna
padal z nich na pekel homna.

Čert v nich čtl a — ten se vezná,
cheti hřich jak kona vlezná
z holobnika holobe —
vzal im kožoch na robe:
„Šak za óřednich cen bleško
neprodale ste snáď, leško? . . .“

Stréčkem trhla schlóbe stronka
a hneď našle srce zvonka:
‚Za pět stovek! . . .‘
Než tře slova
a sód bil jak do olova:
„Za stovke? Tož na sta pokot
jako na ponéprv, ale
včel it na pokáni vale!“ . . .

Peklem bomtl brblot, hokot —
chestalo se jejich kužko
vlict na Záhořovo lužko
a sód kořesť veháni!
Tož než s bidó z ďáblich drábu
féfle k cestě o jeřábu
a křek řval im: „Pokáni!“ . . .

Take si ho ominile.
  Hde a jak a v keré pile
  řezat na ně těžké kříž,
  nedomeslele a přitel
  ťokl k nim jak vekopitel:
  přešil z fronte a má tiž —
  žena na ómor, pět děti
  co chvilko pro krajic leti
  a v móčnice ani práško.
  Tož vzal óspore a de
  za kmotrem pro miro rže,
  tá dá bido na zanáško . . .

  Stréčkovi pře hořkéch slovech
  srce měklo ai v krovech.
  Trpi kmotra — holé tin! —,
  maja došo na jazeko,
  děti vizó na oseko
  a só tajak z hrachovin
  (ach, jak bele pěkny ruže,
  dež ich nesle na rokách!) — —
  hřeši, hdo toť nepomuže,
  řekl be im ai ďách.
  Tož be prodale . . .
        „A cena?“ . . .

Tade pokáni se hlena
  zképřet dá, si řekle. Kerak?
  Proč bel vlastně sód? Že véško

ctile vic než maxim kéško?
Sotvá — sód je orel, ne rak,
véš a lepši chce, ne nizko.
Sta só vic — sód istě žertem
(čert be ináč nebel čertem!)
bičem švihal po strmisko,
že za toli tisic zrnek
zoble jak hél planéch trnek.
Pokáni jak orel v leto
véš má volat, do blanketo
a ne meze rake vracet!
Domeslele a jak dar
nabidle mo mano jar:
‚Pro kmotřenca pět set dvacet!‘ . . .

VEŽA

Nad radnico — šak je nová —
až do černéch mračen hrči
vesokánská veža trči
a je naša, z Hané krova.
Mě má ráda na ochozo
a jak svymo povi, zjevi,
co se citi, honi, křevi
a od návsi, od hlomozo
továrňé a domu, holec
tajak o zpovědnich stolec
okazoje došo kraja.

Pšo zni, vojne bryle maja.

Vzale ich, co vězd má nebe,
pěknéch jak hromični svica
a kré zesmotněl jak žlebe
beze slonka, bez měsica.
Po ščesti je, po radosťách,
v babim litě, ve starosťách
zácestke e komore.

Slonko sklóhlo za hore,
veža zkrvavěla, na ni
podmistr stál po klekáni
a nakláňa hlavo do rok,
od bodócna tajak prorok
odhrnót chtěl zástěrko!

Márně hleděl k zášerko!
Orel žene na Slovane
a lva děti, Kriste Pane,
k bratrovraždě vede v řadách!
Smrť nám chodi po zahradách!
Dává nabróšenó koso,
abe smetla do pokoso
otroctvi a staré krov?
Zvihne žudr na svobodo,
ferolo práv vráti rodo
če, ach, članěk na okov?
Vejev noco!...
Tá je němá,
odpovědi, zkazo nemá.
Poznal než a z vlasni doše:
na desitke tisic děti
dostal dnes a te chcó koše
ótěch, rad a chleba seti!...

Vežo, co máš odproséka
od fěrtocha do perléka!
Na tvé Pravdě hdehdo vize,
jak nám chrániš darmovize.
Ščitem se, na nesnáz odpor.
Co dáš pecnu, práce, podpor
všeckém, co dó z kocheň maléch,
pijó kalech rukovaléch,
co slz otřeš, ať dó s rélem,

boske lebo s chramostélem!
A máš dobréch slov a rad
vic než hroznu vinohrad.
Pod tvó střechó lefči nesem
vojne křiž a naši v polo
spiš proženó těžky kolo
bahniskem e tvrdém lesem,
zpomena, že jejich milém
sviti z tebe měsiček.
Majákem se, světlem bilém
v černé tmě bez vězdiček!...

Podmistře a co só s tebó,
velekém bet včel je čas!
Třeba hřit, hde roke zebó,
a se zmrzlé konopas.
Med sem! — a se vrba holá.
Moc e srce opak volá.
Fysikem beť, advokátem,
neseď doma za moškátem,
rekviruj, řiď sklade požev,
správo rovnó mňé, ne v latách
a veď všecko na opratách —
čóhá nepřitel a co žev
bel's a se a bodeš, dyl
véstražné zvon nezvonil:
„Hanáčena tvojé veže
na vrcho až k srco řeže!“

A te vidnéch, tajnéch ran
odrážet máš jatagan —
odraz! Ináč v zámezi
klekánica zvitězi!...“

Tajné rozkaz:

„Hétmane!
Tvrdy hlave bez náprave
brbló na vojno a všade
vizó bratre, Slovane —
vhodné čas, zašlápnout hade,
strhat lepě kořeň, květ!
Na hlaváče kštát má kate,
náhlé sód a kazemate,
okresni nech šedivět:
z odvodu a rekvizic
změkne im e svorka snic!
Tajnéch přeber. Veřéné
ževot je — viš! — prodéné
a co zmuže křižek, řád!
Dodáme ich na posád.
Divé se e pod kordolke,
podvaž novine e spolke —
četnicky máš bodáke
a já, dež be's meslel dál,
pošlo děla, vojáke.
A tož trhé!...“

Jenerál.

Divoká noc. Melozine
rozkvikle se okarine,
fagot ai řenčny pleche,
vržó okna, okap střeche
a jak ve ztekléch fen hafo
pišči násad telegrafo.
Město spi a citi ve sno
šrapnele bit nad čelesno,
vidi padat svoje sene
o záseke, do bařene.
Tma... Co tam?...
Na kreté straně
mrká knot jak okál kaně
a o něho (— co tak zhlidáš
vežo? —) odávač a Jidáš
na óřad pše, na Ostravo,
že to v městě šórem ide,
misto nadšeni só zhlide.
Deť e veža má svó hlavo!
Nepomuže, leda snope
oklepnót a pro exempl
višku nadělat z nich kope...

Vichor skočel až za templ,
sfókl knot a do sna Hané
ščór se krade nečekané...

Vešetřováni a sóde,
jak ste bodlavy!
Deť dech žalářa e biló
ružo zkrvavi.

Vaše pichleči se, pravda,
změni v leloje,
jak se vejasni a slonko
tine spaloje,

ale na dosmrti po něm
tvrdé zbode šev —
podmistře, nós jeho metál
a drž, nepolev! . . .

Voze černéch dijamantu,
co dó z Ostrave,
divně vržó a jak v rose
majó náprave.

Vrz — jak vzdéchot odsózencu,
jejich serot, vdov.
Rosa — neplakal nad sódem
vojanském e kov?

Dijamante bez srci a
krvi na nich brod —

tekla na halde a do štól
pródem jarnich vod?

Voze jedó a hde vržó,
zataji se dech
a na nás je těžké hlene
vic než na hrobech.

„Rovno jeď a bez osmeko,
co na srco, na jazeko!“
indová se řeklo,
dnes tak di a pohltne tě,
třeba skřevánkem se v žetě,
véminečny peklo.

Obsekale nám e střome —
jak ochovat obnož, zlome
na cep, pro odplate?
Vojna zákope má, žádá
obchvat, záloh6 kret záda,
nevidi v tem špate,

ale oměni, svó slávo —
tož se držet, kret je právo
jestřába e veke!
Mimicrim e piďalka se
obráni — sme miň? Tož hlase:
„Kola na osmeke!“...

A vuz bez vrzo je, ticho,
jede tajak po tyntycho,
ale vi se: ve zly čase
Samsónovi rustle vlase...

Pulnoc je a od bojišča
převáži se nákaz vlak.
Řetaz hasiču a stráže
nádraži e cesto váže,
ze smolnic de čódo mrak.

Piskl stroj, k véhebce mrkle
červenavy okále,
vlak se vkolibal a čape,
schládlá pára na zem kape,
hasnó vlidny signále.

Voze ticho — přejel pohřeb?
Nákladnich je celé kór!
Ste tam ževi, mrtvi, děti?...
Vrzgot závor, okno leti,
karból čpi a slzi chlór.

Šosti sláma,... čete zámor,
oče vpadly, hlas jak vér...
Stone... a sta reku zeplo

roke a chcó chleba, teplo
lebo s kolkó revolvér...

Omaloje, do špetek je
obževe a zásob —
oč se řemeň otahovat
a dně postni násob!

Óřad jož e pozadino
po komorách honi,
dižám a chlebovém pecám
na posledni zvoni.

Podmistře! Pro hladny chvile
vršel's potřeb sklade —
otviré ich! Ječmeňa hrsť
je dnes nad poklade...

Oderelo. Zas dó vlake
z pekla, ze světové řeže
a z nich otečencu mrake
sádlijó se ai k veže.
Só jak blodny ovce a bid
kopřevó im kvete hábit,
na spánkách je smotko péři —
pod kaštane, Ahasvéři!
Vlidny oko, trocha skevek

nestači vám pro ólevek,
ale seli, schladi rosó
ceste prach e noho bosó.
Pudem-le jak ve, kéž drahó
aspoň tak dem za ovsahó!...

Odvod domobranéch čet
od mliči do babich let —
krvi teklo vic než moc,
slonko sem, ne odvod, noc!
Ináč do rol roda padne
a co pópjat, ruži zvadne!...

Ale siň, hde mira klape,
nevidi slz na okape.
Došná je a četnik řadó
rovná brance zhuro bradó
a tam na póčeně šosti
komár. Pók se na ňé vrhá,
vepiji a křédla trhá...

Komis čeká — kolek posti?
Orel v ózkéch a dnes válka
počétá e na hrbálka
a ze dřeva Kristus — ledi! —
jak be nic na póka hledi.
A tož na sok o trnoži
tajak strojke idó moži.

A co Jidáš, odveda ho?
Atakem de na odvaho
a se hlási samá zářa
do prvnich řad — kanceláře . . .

Odjelo, co belo v sele,
krbáli a moške zbele,
hruza rob,
zbel e kvas a kopesť hřicha
a květ čestéch lásek michá
do otrob.

Moži pryč a héna holat
přeci bodó z chuvek volat
o hračke —
hnizdo hloché pěne z dálke
tahne do své teplé pálke
kukačke! . . .

Sláva žene od hétmanstvi.
Pruvod, lampijónu make
nočnich mur natrhle sake,
zpěv a véskot dělá dive,
mate ai detektive —
holece dnes majó panstvi.

Z chetré věde: základ veže
chráni se od ščóru zpřeže!
Sláva dělená je věči —
k podmistrovi!...
Moře hlav
vali mo před archetrav,
volá ho a vlnó řeči
o „tatičko města" zvoni —
proč on smotně čelo kloni?
Hledi dál? Orlova sláva
čaganke květ otrhává!...
Láska ledo? Doša davo
dnes dá česť a pak chce hlavo!...

Vežo, jak se o tvéch pat
popletl jož kolovrat!
Svazke lno, z keréch se předla
kordolke tvé zlatá niť,
zteřele a jak vebledla
paterke tvé každá piď!
Trhe, korone své zchlóbo
nerovnáš vic pod koróbo,
voze, sádke trhovic
nesmějó se na tvó dlážko,
prázných krámu polovic
zavřela's jak na zakážko,
z promenád e pod okape
bogdál dřeváku tě klape,

misto kočáru a kola
tragač tahne se jak smola
a hde ve křách slavici
fifolele, ťohyci
vebřeskojó na krkavce.
Předla's, děvče, len a ranó
z něho pazdeři máš zhlavce,
jak be's bela staró panó!...

Draho je, ach, draho
o té vojne praho,
o dědin e měst,
jak be, co je tade,
belo ze zahrade
stříbrnatéch vězd.

Draho je, ach, draho!
Za chlib, za ovsaho
načni zlata řeč,
za zrnečko pepřa
a za kote vepřa
ai kužo sleč...

A což ke kvičerko!
Chlapcu padnó, cerko,
ai zadine
a ve nenandete

rozmaryne špete
za půl dědine!...

Děti naše, Hané zrno,
o vás jak o náděj trno!
Z torkeně, ovesnéch šešek
neskoči vám pod zástřešek
krvi, zdravi slonečko
a ve bez mizge a záře
vadnete jak pro herbáře,
tajak žaróch v šátečko.
A bez tatičku svéch láske
ztrácite květ sedmikráske,
dobréch slov neznáte šostot,
divočite v kole postot.
Rozom tma vám přeleti —
v pokrokovym stoleti
vic než ve škole ste doma,
čtete bez čitanek, piro
šetřenke má na papiro
a věd les má toli zloma!
Co sme chtěle, ve vás neni
— světa a ne vašó vinó! —
a huř: vašó rozmarynó
má it novy pokoleni!...

Rekvisici! Ostry slovo
tajak sekera
a nás na špalek si klade
za dňa, za šera.

Sekera vaz přetne na ráz
tajak halózko,
rekvisici z těla řeže
kósek po kósko.

Ževobeti, dobetek a
obláčko e kov,
barve práporu e knižke,
dokát příméch slov,

národa květ, pěsničke, ba
e křen jazeka — —
proti nám je černé otrok
orlem člověka!

V močirně sme, krvácime
z tisiceréch ran
a náš žaltář co má ešče
nepopsanéch stran!...

Stařečka — só pápěrečka,
vic jož tam než tade —

obsilka a četnik s poškó
volá před óřade.

‚Véhra peněz chce a pučkó
bléž de, zlatovláska —
opište a hodně, šak ste
z nalityho kláska!‘ . . .

— Véměna včel neobževi,
v trohle belo málo . . .
‚Vojně máte všecko dat a
rád, jak do cembálo!‘ . . .

— Dal sem! Senke dva mám v šachtě,
v zákopech je třeti
a tém málem krmil sem, ach,
sedm jeho děti . . .

Žebrákovi zbela hulka
a nad hlavó viške . . .
‚Prodéte ich — opište!‘
A
podpis hrá tře křižke . . .

Jož e nás má vojna na frontách —
o krámu a skladu, bód
a z tech volá cesta křižová
o Kozenu boži sód.

Pro Videň jož hde co zebrale,
só tam v teple, o véhně
a me o kurko, hrsť ohli, plev
bijeme se noce, dně.

Moknem, zmrzáme jak střechéle,
slze kapem do kabel
a žen, děti řad — plok hladovek! —
žebrači se, ztráci pel.

Bidni sme a véchod očestca
nemá bilé ceste, dveř —
holóbci sme bele, hrdlečke
a sme čvaná, divá zvěř.

Zófáme si . . . a tam na hradě
srce tvrči je než sok,
žalář, oprátke tam chestá kat — —
Lomikare: deň a rok! . . .

Podmistře, zas těžkó hlavo?
Drž jo pevno, nad nápravo —
zeměžlof, co dule kvete,
nesel's, pleček bajonete
brósel's včas a dobře, ostro!
Inde ohořkla e kostro,
te ji dosoď sečeš pokos.
Že ji nezmužeš e kořeň

a jož védrobke máš o kos?
Věči hlave zemské svořeň
neodržele tak, abe
zemětřeso jedibabe
nezhltale bily pane
měst a dědin sladky mane!
Óseli tvy — česté prameň.
Trň, šak odhoď obav kameň
o hrad národa, řeč Hané —
staleti im nezviglale
ani šendel rozpókané
a hrom z videňskyho hrba
nerozboři srci vale.
Sme a bodem jak tvá vrba:
obseké ji koš a k jaro
véskne z něho na féfaro!...

Zle je, zle a huř nám bode!
Ožebračeni sme, nazi,
e do krápji slz a vode
práši nám kopt vládnich sazi,
persekoci ke dveřim
a dál — do srca! — chcó vrazi.
Sak nás nespáli mráz, nemoc —
na trvaló noce přemoc
jak te, vežo, nevěřim.

Začerni nám okna, ščite,
bóchne trdlem oktrojirke,
do krvava rani cite,
přetrhne len o potirke,
střékne jedem iščeřim,
ale konec — prázny mirke!
Nač vidět hrob pod feroló?
Že be čert nás vzal e s roló,
jak te, vežo, nevěřim.

Věřim ve spravedlnosti
zákon a ten z dějin volá:
z křevd a z náselněnéch kosti
stanó mstiteli a holá
pravda slonko probodi!
Té tma noce neodolá,
vejasni se ščit e dveře
a nám, vežo, na podpěře
práva mir se narodi.

Zahrádke jak za Ječminka
rozkvetó nám ružó ščesti,
bodem volni, bez řeminka
na slovanské ratolesti,
bez trdla a iščere
a tož stát a s otkó v pěsti!
V ruže věřim jak te, vežo,

a z té vire hul si řežo
pro tesklevy večere . . .

Spadlo lésti dobu,
opadává třeti
a smrť chodi eščе
po krvavym seti.

Veža má jož hrobu
na zádošni kniho
a serotku na pul
dola bezednyho.

A co mrzáku ji
o božich mok sedá!
Proto je jak vdova
smotná a tak bledá.

Spadlo lésti, novy
do halózek žene —
vdově ne! Je lonské
sochár o strožene . . .

Zema je, až křehne, zmrzá
haklék na žopánkách
a válečné opis tepla
nedá ani v bankách.

Neni ohli, chebi dřivi.
V decho jinovatka
a tam nad robjátkem slze
omrzly má matka.

Spálela jož, hde co měla,
e lest od odavek,
komin prokóřel ji věno
lužka ai lavek,

zbela kolibka, tá náděj,
ščesti jejich rodo.
Padl mož — je zbetečnó! . . .
A
do kamen de v hodo . . .

O podmistra v óřadovně
ótržke sem zvihl psany:

. . . „Vehrážke? A bez podpiso?
Proč a zač? . . .
Dil věko ostřim
Hané ploh a do zahrad ji
sážo jabloně a ruže,
po návsich a městech lepe,
stavim škole, pro chodáke
óchelně, pro národ bašte,
do hlav itřenkó sem svitil,

pod frydkama láskó k rodo,
do ran balzámo sem kapal
potoke a sám sem mival
lužko o kopřev a trni!
A ve vojno v dyščo kolek
stál sem tade v prvni řadě
— kolekrát jak prst! — a co se
vehrážeči potékale
o vědra, sem krvácival,
jak lev bráňa prápor náš.
Pevno vlá a prápornikom
bez poškvrne dám ho do rok!
— — — — — — —
Nic na světě nezraní mně
svědomi — je křeščálovy!
Vehrážka je křemela, co
leti ze kři, ale mimo.
Chlap ji neohebá a já
take nosim aksamitko
a na ferole své držim
kliče k srco Morave!...
— — — — — — —
Stojim, hde mám stát, jak topol
trčim do mračen a hrome
přimo jak te, vežo, chetám
hromosvodem svyho čela.
Mužó ho, vim, rozbit, zabit,
šak než jednó, jedinkrát.
Prospěje-le to mé vlasti,

dám im ho a rád, jak rád!
— — — — — — —
Jenom jedno: za pcháče,
co mně pře oborce Hané
vlitle do srca e doše,
dé mně, vojno, dočkat chvile,
hde muj národ tajak sokol
z tebe veleti a volné,
beze šňur let sebeorčeni
dokróži a balzám ščesti
kapne do staletéch ran.
Padno-le spiš, před Skřišenim,
přé, ať vrbe, ať má veža
zašošknó mně na krchov,
že můj sen, má náděj, vira
majó tělo a náš prápor
věčnéch svobod korono.
Slači bodo spat a nad hrob
ze srca mně vekvete
misto krvi slzeček
doha sedmikrás a oheň
osmivavéch sloneček . . ."

Smršč a vévrat chetle Véchod
o hlav ai pod nohe
a tme, mračen plovijále
ohle z rol e z oblohe.

Vojsko, led tam stavi bráne,
volá : ‚Mír a Svobodo !‘
a Evropa ai pro nás
babko hledá k porodo.

Chce te dvojčata jak Véchod,
rovnoť národu a čel,
vinke slonečka a jara,
orli frke do křédel,

chce zas ledi ledima, hnat
za prah pekla křevde mor
a pře marseillaise vitat
nové ževot na obzor . . .

V Hané ozvěna, až praská
v rozvoře e ve snicách — —
porodni noc, těžká noc ! E
trohle mivá v márnicách . . .

O hétmanstvi je tak horkó
dlážka selnice !
Na ni kordón vojáku a
s prymkem čepice.

Stávka . . . Z továrňé se hrne
bluz a šátku vir —

‚Do práce, jak vojna káže!‘
„Chleba chcem a mir!“

Salva ran — oh, jenerál je
ščedré gavalir:
s chlebem olova dal take
věkověčné mir!...

Bije hrom a králi, pravi
slepóši, dó tvrdohlavi
(tak se mlovi do zásob)
kole šebenic a már
za světylkem na močár.
A led trpja vic než Job,
rač be konec a že mir
nenese mo bandalir,
póšči osmek. Řeči dlátka
do kol, do lókoti dlabó —
prasknó? Ať si — ze seďátka
(nač ho tahnem, proč sme babó?)
Berlin jož nás švihá bičem,
a v čem veze ščesti? V ničem!
Leda pánom, co só o mis.
Než tam? Všeci, jak só tade,
ščihlijó se o zahrade
a nám sepó hruzo komis.
Jenom na ně do kočára
a je konec se žebrotó,

s cestó křižovó! ...
Ach, stará
pěsnička se starši notó! . . .

Kvičerek je tiha sama
a podmistr nad léstrama
stiská oboleny spánke.
Srovnal nekonečny stranke,
hde je kriv a šachte, hlad,
ščétal, co dal, co chtěl dat,
a na rozpočet pro přišče,
na védržnosť, sele klišče
zbel mo a se šklibi leda
prázné lest, škaredá středa.
A led jak pród elektřene
na krátké spoj dráte žene!
Schneš, má vrbo nad potokem!...

Rane — — chetá drát? A skokem!
Od óřado s orla znakem
hrnó — co tam chtěle? — mrakem
zátope a po náměšči
bóři to a pišči, břešči,
řenči sklo a z krámu, dveři
třiske licó do zášeři — —
vojska vpád, če led jož třešči?...

Nedomeslel — jak chóm koček
zmotalo se o dveř, kloček
klobko rok a vevlikna ho,
v oprátce o veže praho
véš s ňém, pryč jak s chróstem z rol
kandelábro na drdol!
A to moře, v kerym toďka
s honóró mo jela loďka,
kaleskem mo slentá noho.
Zhasl maják na ostroho!...
— — — — — — —

Přešil odliv, na břehe
lihal smotek střižehe
a majestát veže se v ni
ztrácel tajak šopka plevni.
Pak šil měsic na obhlidko
a zahlídl ve mhle kazo
oběšenca na provazo.
Radnice tin aksamitko
skláněl nad něho a hlavo
věnčel věncem bolehlavo.
Teskno, ticho, leda sova
sékla hdese o krchova
a já pšo do památnika
novy myno močelnika...

6. VII. 1917.

KONEC!

„Konec, konec otrpeni!“
volá svět, šak véhre neni.

‚Bez cezich lok, bez pót, náhrad
vjede mir do květnéch zahrad!‘
radi svět, šak dob se třese
na lepe, západni lese...

— Konec? Vojskem zlomi zobe —
k noze zbraň a čelem dom!

— Čekáme ho od vás, robe —
zhuro, na vaz hrobařom!...

— Olova moc! Véstřelke
pro vás, na nás trpělke
dělnik okróži a leje...

— Óhor zmuže vic — jak rolnik
vhodi otko pod zákolnik,
spadnó vojně dorancleje...

— Srustla se mnó — sebevrahem
nesmim bet před vlasnim prahem!...

Dob zná málomocnosť řeče
a tož dál kriv ledstva teče...

MAGA

E, co šabla, bodák, děla —
te só vidny, slešny a tož
lefko natrhneš im bátoš,
máš-le guráš v kósko těla!
Horši ve válce je maga.
Je, to viš — šak hde a jaká?
Doméšliš se, že jak baga
snědá je, pul čert, pul draka —
a je třeba tajak pára,
ohnivé mož o močára.
Bojiš se ji po klekáni
a ona tě každó chvilko,
za slonka e sniho táni
okáže svéch zobu pilko.
Vehebáš ji o dveř márnic
a, hde chce, si skoči na tě,
v zákopech tě práši gatě,
sjiždi loď e žalář kárnic,
čóhá o drah a nad lánem
prohání se éroplánem...

Nesleša ji, neviza ji,
všade tě z ni na smrť hraji —
braň se!...
Červe, brabóche
stele tě na pecóche,
na stul, do vod, rozmaryne
déchá zhniloť, plesnivine,

poprskne tě slenó špatin
a se ólem jedovatin!...

Otyct před ňó? Jenom hde!
Jak se armád kolo hne,
vali za ňém a jak zrni
zbirá jejich květ e trni,
nande lužko v lazaretě,
hájovno e chodnik v žetě,
ba de tajak mračen tin
do stodynke, samotin...

Tajemná je, zlá a stači,
svět dež celé krvelači,
verazet mo granát z hrsti,
obrátit ho proti srsti.
Ona istě v polo, krovo
vehrá až po stařečkovo,
pak ve slávě bezeměrné
rozehrá svy koblhóne
a nad šachet milijóne
zarazi svuj prápor černé!...

HLAD

Pšišera! Je kosť a kuža,
bez krvi, na jamách oči
smotko iščera ji čoči
a dech — márnica, ne ruža.
Jde z měst, od plétkéch mis,
od chodobek na melis,
septi o front, v kasárňách
a na dolech, v továrňách
stoji o kladiv e rok.
Jeji krok má hlas e zvok
omiráčka... Na nedělke
muró sedá, děti škrti,
blim e mliči — zrna smrti —
rozsivá e na padělke,
rodo na nať, do kolatek.

Slabá je jak mocha, osa,
ale vojně do pokosa
háže hrabice a zmatek.
V záteli ji bóři dave,
kamenoje óřad, hlave,
gronte vebiji a cáre
oči smekat bez famfáre.
Ozvěno má, vechrtlena,
od pazderně k zákopom
tajak mladé, jarni hrom,
ledskosť zvihá na ramena,
z ponorek a krvi stánku

svobodó chce do červánku
a nabizi s revolocó
mir a deň s obrodnó nocó.

Pšišera, šak rozvit muže
o márnice bily ruže!...

STAŘEČEK

Na přiklado radno bróset meč
  a tam cili, sósedi, má řeč:
  Vrazele sme k řadě chalop. Doške
  střech a nádvraťa e zidek troške
  hleděle k nám spurně, ale smotně
  a ne tajak inde potmělotně.
  Vlikla se k nim smrť!...
                Pod oknem chatke
  stále bily stařenke a šatke
  tiskle na oče. Do tam a vizo
  na otypce sláme, v hrstce slizo
  stařečka. Bel veschlé tajak třiska,
  oče vevracel a ze strmiska
  brade trčele mo kosti sanic —
  pletl se jož o neznáméch hranic,
  za kery se jenom jednó chodi.
  Jářko, tento se jož neprobodi
  a chco se zas přetělópit do čet.
  V té náš trobač zatróbil a skočet
  tajak srnca oviděl sem starca.
  Chetil pod otypko, do štabarca
  zkřékl: „Volá vlasť?... Je v nebezpeči?“...
  a jož střilel bez decho a řeči.
  Než sme přeletěle zjistit myno,
  skonal, drža horkó karabino...

. . . .

Stárci! Sta let Ječminkova Haná
  dožóvá se práv, je pošlapaná

a ve ferol klapačkó si v tino
vzdécháte nad krvjó jeji svató.
Tróbi se — — z otypek karabino!
Stařenke, pryč s proslzenó šató!...

NEVEZPIVANY

Tahnem a ve, drozdi
naśéch pěsniček,
s tichó ste — e vám jož
oschl hájiček!

V klece ste a orel
lice nad vama
a na volny hlase
miři drápama.

Zpěvném zle, huř němém
a tož nofte svy
e to v klece žety,
nevezpivany!...

I.

Po staleti na Chropini
karabáče máme v sini,
věku věk čekáme chvilko,
až svó začnem násobilko,
až na kata, na pacholka
zvihnem násadko e cep,
a jak od prajzkyho stolka
zařval granatyr jak panstvo:
„Germánija na Slovanstvo!“,
sami sme mo na oklep,
mosime hnat v prvnich řadách!
Hanák, tělem, došó Slovan,

bodákem it na bozdovan!
A de, šlape po zahradách,
hde nám rajsky jabko razi —
neščasni sme, bratrovrazi!
Bijem roko, co nám dává
odvěky a svaty práva,
jednoto e svobod květ,
v rozhodné, obrodné době
máme volat od pařezi,
že ich ani nechcem mět!
Karabáč, co měl bit cezi,
práši nás!...
Sme ževi v hrobě!...

II.

Vime: na naše je doma
kolo, hon,
náhly sóde, kazemate,
rane, ston,
do hnizd, brázdó křepelčenó
dravci se nám ženó.

Rekvisici, konfiskaci
nad patra,
hráze vrce černožlotá
ondatra,
vrba, lepa má bet v šero,
špalkem pro sekero —

a me? Tahnem s heslem: „Nesem
svobodo!“
a lepovém květem stelem
žalodo!...
Tahnem, ach, a do rozvore
de tin Bilé Hore...

III.

Viděni mám?...
Zakóřeny nebe
tajak zabité kuň potná —
vichru zháňka přeokrotná
baránke mo nekolebe,
ale jak dež do nich střeli,
čobe mračna zdivočely.
Město... Zmatek — bránó vráži
odil vézvědu a stráži...
Náseli,... zhon,... rabováni,
nářku jak pře omiráni.
Co má fósek, gati kósek,
odvláči se, děvčat, žen
čestec vadne o bahen
a nemlovňat stohe, les
kosi bodák Herodes...
— — — — — — —
Véš só agáte a na nich
misto střapcu zraléch losek
visi, blombelá se cosek

tajak tine o klekánich —
oběšenci! Óřad, popi,
věnec rob a dělni ledi
a dokola kré se topi
v slzách — če to z mračen cedi? —,
serot plač se zajiká...
Jde Prajz a řohyká,
klupna do zád kostiválo:
„Šebenic je jakse málo!“...
— — — — — — —

V řetázkách, jak stádo hnani
za eskortó vezbrojenó,
bidni, hladni, dotérani
padajó a leknó, henó.
Žádné nevi proč, — na slovo
dávale, co cisařovo,
rod se jak lev za ňé bije
dobrovolně, o légije!...

Prach se zvihl — honvédi.
‚Co s tó zběřó?‘...
„Podezřeli!“...
‚A te ževit? Čerte, di!‘
a jož do seko se veli.
Migot šabli, řenkot, kleni —
zabijačka... Do ópěni
krvi střeke, hlasu vzleke:
„„Katani!““... „„Což Boha neni?““...

Po kolajich, na řetázkách
mrve těl a hlav jak v sázkách
a do hrsti — véhra hřeje! —
Maďar šklibi se a směje...
— — — — — — —
Tábor, z drátu obora,
teskni s internovanéma.
Nákaze a hlad a zema,
hnoju, mrtvol zámora —
vemirá, kalesko bid!
A hde, kemo voják z Alp
ešče nevetrhl skalp,
pod žebra nevrazel bodák,
hnizdem, hromádkó je — chodák! —
ran a červu, vši a hnid.

‚Neróne!‘, zabrókl správči,
‚tak se liči na krkavči!
Škoda, že jož jejich mor
e mně klupe do závor —
desinfekci, pomoc notná!‘...

Mrzne, fiči. Medlen potna,
věchtě a k nim — cesta smotná! —
starci dó e devče, žena
nazi, jak ich Pámbu stvořel,
a od hlav až pod kolena
střelci holobičke drhnó
serovo a nédyl tam,

hde má codnosť velechrám.
Tam div oltář neroztrhnó...
Těla — voják pře nich hořel
tajak iskra v pometle —
jinovatkó rozkvetle
a tam v teple za ohradó
Videň pokevoje bradó...
— — — — — — —
Viděni? Ne — v pevnym svazo
ščesti nesem po rozkazo:
„Za leckosť a za kulturo
na barbare, vojska, zhuro!“...
— — — — — — —

IV.

Bijem se a
máme se jak nahé v trni —
hde se pohnem, tam to pchá!
Mura, klekánica zlá
klači nás, až v hlavách brni
a po drni
kapke krvi rozlivá.

Bijem se a
hlad nám pije selo z morka,
doše teskny zpominke
a strach o vás, dědinke —

dáte nám zas ruže, horka,
ticho dvorka,
ploh a cepu řeminke?

Bijem se a
liči se e na náš svazek!
Orejáše vedó nás
dělom na odstřelo sráz,
vás na zátoč, na přélazek
a náš jazek
na svuj drsné zemostráz!

Bijem se a
polomrtvi do špichálu
lezem hlóbš a beze slov,
zapalojem vlasni krov,
schode Ječminkovéch sálu,
trun svéch králu!
Bija se, dem na krchov!...

V.

(Po sbratřováni na frontě.)

Věčnosť věčnó, nekonečnó
v polo sme
a jak o ni okolo nás
só než tme,

smrť a zmar a do bolesti
málomoc zaťatéch pěsti.

Svět je nic a kriv je nic a
tož co me?
Nic jak zálod cil, jak hesla
dnešni mhle!
A nač nic má střilet, sekat
a na nic o šachte čekat?...

„Na sebeorčeni! Do tme
slonkem hrá,
ai pro nic skřišeni a
ževot má —
dá e světlo Bilé Hoře!
K boko zbraň — váš ploh jož oře!“...

VI.

Bóřke,... k trunom sepó krópke...
a jož psale naši,
že si volňéš déchá ai
skokan o palaši.

Parlament se bodi, z novin
muže se přit miro
ai řict, že kopcom doši
nechcem do roztiro.

Zbrklé sód jak balón splaskl,
sódi se hřich poprav,
smi se zpivat „Hde domov muj?“
e chtět křtine oprav.

Tento led se volá, bere
na porade, schuzke —
počétá se s ňém a óřad
koš má na předhuzke.

Slebu med se maže — dnes e
chalopnik de do pol
měřet okem, má-le vršek
nad královské topol...

Psale, ale nevěřijó —
barve měni opál,
tonóci se chetá břeho,
do keryho kopal!

Dobře, Haná! Sobě věř a
srcim svyho ledo —
sladky dřevo práškoje se
na pilolke jedo!...

VII.

Sebeorčeni, o selo,
keró padá rosa

na óhor e prosa,
křižmo na mozol e čelo,
v zákopech, o vlčich jam,
o zófalstvi želez
přepináš nám keles
a nad vojne hřich a klam,
nad otročnéch řádu, žezel smycó
letiš, iskřiš vlasaticó.

Rozbiješ jak ona jejich
okov, sáde řiši
a hdo nepospiši
srce mět e na galejich,
babi hněv plet vedli cest,
o světovéch dveři
jak doběnka steři —
bi, tož bi! Náš maři lest,
tebó vsazené a zalivané,
zavoni jak jaro Hané!

Prorok Záboro jož zvoni,
otvirá skal bráno,
naše svitá ráno,
nic je pryč, chcem na vésloni!
A jož vime: Kriv e zbraň
pro tebe a sebe,
pro národa nebe
vedržet má naša dlaň

a pro dvojko skovávat si rano —
k ótoko, pak na obrano!

VIII.

K ótoko! A bit jak z pater
do dravcu a do ondater,
chránit Hané hráz —
láska k ni je tankem, dělem
a me každé archandělem
a meč sódo v nás!

Za orlama cezich řiši
jak baránci šle sme tiši
krvjó, olovem —
včel ať Žižku chorál vede
k vitězstvi e smrti bledé
za svy, za svó zem!

K ótoko! Obrátit poške
a ve, orli, dule z hroške — —
sami na ňo chcem!
Napřeď vlasti dat z ni květe
a pak nyst ich v širy světe —
pro svobodo dem!...

IX.

Sódné deň! Jak pekel tróba
děla řvó a v ranách min

poká zem, de smrť a zhóba,
kriv jak střapce jeřabin
visi o hrod, na palacho
a pod dobeňákem pracho
do armád e hlavnich stánu
oheň teče z éroplánu.
A tam z našéch dálek stópe
pápeni a isker slópe,
tošet dilo kladiv, kos,
rozlom okovu e hranic
a vuz tme hnat za vévoz
bez oja, bez opor klanic —
sódné deň a, ehle, sóci
rozvinoje prápor náš!
Ze strmisk, let babich póci —
skřevánku de jarni stráž!
Na pasť cezich nezmaru
začéná trest dějin valet,
nespravedlnosť a sta let
chomótu a tataru
za krchova zidkó leži
a zvon práva bije z veži —
svéma bodem zas! Jož, lede,
do mračen válečnéch potvor
slonko prosvitilo otvor
a ňém svaté Václav vede
koňa na oprátce miro!
Z Hané dohe pávi piro
na oblohe opono

vhodil Ječminek a po ni
českéch zemi korono
nese véš. Rozmaryn voni — —
zhuro zbraň a salvo ran!
Velebné a vitězici
chorál volá z našéch stran!
„Kdo jste boží bojovníci“...
Lev se zjevil na obzoro —
chesté pantlék, Bilá Horo!...

MIR

Mir, je mir a vojna pekel
dopsala svy mene, tekel
a hdo vitřel jeji mlat
a má kožoch vražd a vin,
ztratil v ni e hermelin!
Trun a šebenica, kat
ve vápněné šachtě leži,
od ledovcu do pobřeží
zhasle požáre a do bran
vjiždi vitěz práv a obran,
mhle só pryč, jak zteklá fena
doščekala otročena
a ras de ji na pohřeb.
Erb e jenerál se sklózi
do staryho harabózi,
do mozeji děla střep
a do krvi, do slz moři,
nad rozval zákopu, střech
pohřebni hranica hoři.

Na Řépo praotec Čech
páli jo a popelnico
z granáta vekróži, chestá —
do ni zvulo, klekánico
zla! Jož obloha je čestá
a Čech na ni vehlašoje
věčné pokuj o leloje!
Bilé prápor, zákon jeji,
zavlá ai od galeji

a co světu světem stoji
zvihnó nad prah staveni
svátosť sebeorčeni — —
na kolena! — tvi sme, tvoji!
Ščesti chcem než ze tvéch pohod,
hněve haset rosó dohod
a na hrobech padléch reku
přisáhat, že věke věku
nezařve jož granatyr!

Mir, je mir, ach, svaté mir!...

Na podzim 1918.

SLOVNÍČEK A VYSVĚTLENÍ

méně známých hanáckých slov, rčení atd.

Baga — žvýkaný tabák
bátoš — kabela, tlumok
bedylko — bidélko
bleška -- knoflík bez ouška
blombelá se — klátí se
bogdál — čáp
boske — boso
brabóch — brouk

Cosek — cosi

Čaganka — čekanka
čaka — očekávání; naděje
čape — sklání se do dřepu
čečuvka — čočka
čemer — druh lidové nemoci
čestec — květel (linaria vulgaris)
člapa — šlépěj; chodidlo
čobe — mrská
čvané — štvaný

Darmovize — kožené řemínky, jimiž se baně utahovaly
deť — vždyť
do — jdu
dobeňák — hnědý kožich
dožóvá se — dožaduje, domáhá se
dyšč kolek — déšť kulí

Ferola — odznak úřední moci
figl — záludný úmysl
frydka — hanácká vesta

Geverec — malý valašský klobouk
glvot — klování
gróža — kroužek

Haklék — ocelová sponka šatů
héna — hejna
henó — hynou
hlésta — dešťovka
hlochá pěna — pěnice
holeca — ulice
honóra — pocta; okázalost
hozda — uzda
hozel — uzel
hřile se — hřáli se

Chómek — chumáč
chramostél — hranostaj

Járka — rýha, skulina

Kalesko — kalná voda
kaškét — čepice se štítkem
kékle se — kývá se
keles — brnění kyrysníka
kemo — komu
kete — kyty
klači — tlačí
kločka — klika
klóžó — klouzají

koblhón — krompáč
kocheň — kuchyně
kolatka — kulatý druh peckovitého ovoce
kómá — zkoumá
kopcom doši — kupcům duší
koróba — korouhev
kos — kus, dělo
kote — nožičky zabitého zvířete
krab — vráska, rýha
krápja — krůpěj
kré — kraj
kret se — krýti se
kukučovy klapke — oční víčka

Led — lid
licó — lítají
loske — lusky

Maga — strašidlo, které chodívalo jen za tmy
maxim — maximální cena
medlen — mydlin
melis — máta vonná
mezka — mez
mimicri — ochranné zbarvení a přizpůsobivost svému okolí za účelem obrany proti pronásledování a útokům
mocha — moucha
močelnik — mučedlník
mozeja — musea
mžór — mžikání; pohled

Nahál — ocún
napšo — napíši

néte — nýty
ňó — jí

Obláčka — oblek, obšat
oborka — oborávka
ohle — uhnuly
ochetla se — uchytila se
omaloje — umenšuje se, ubývá
opálka — sypačka, kterou se v maštali do hrantu sype
ópis válečné — válečná půjčka
Orejáš — král David dal manžela své milostnice Betsabe, Uriáše, postavit v bitvě na nejnebezpečnější místo, aby jistě byl zabit
óřad — úřední osoba
óseli — úsilí
oslzlena — slizkost
osmek — druh vozové brzdy
ošál — škvor
oščořojó se — usmívají se
otečenci — uprchlíci
otyct — utéci
ozot o něco — zkrátit, připraviti o něco
ozora — nepěkná ženská
oželi — obživl

Páčet si — pamatovati si
pálka mako — makovička
pantlék — ozdobná koruna hanácké nevěsty
piro — péro
piščel — holenní kost
plétko — plytkost, povrchnost

póci, pôk, pôčena — pavouci, pavouk, pavučina
pokač — střílačka z bezového prutu, výfukem jeho duše upravená. Střílí se z ní koudelnými kuličkami, které se pístem vytlačují
pompelocha — pampeliška
pôšči — pouští
potmělotně — potutelně, záludně
potná — bobtná
poževa — poživatina
praská se — rozprýskává, trhá se
překol — přikul
přélazek — nižší část plotu, aby se mohlo ze dvora přelézti do zahrady
přetělópit se — nenápadně se přidružiti
přit nekemo — přáti
přizeň — příbuzenstvo
pučálka — hrách ve vodě namočený, až pučí, a pak upražený
pučka — půjčka

Rel — ryl
rote — routy
rozklókajó — roztloukají
rygl — okenní závlečka

Sádlijó se — usídlují se
sázke (obilí) — obilí se ve snopech oklepe a pak v sázce rozprostřeno domlátí
seli — sílí
selo — sílu
senci — synové
sepó — sypou

serot — sirotků
serovo — surově
sésna — nahlédna
schop — schopnost
schoř — tchoř
sklóhla — sklouzla
sklózi se — sklízí se
slak — svlačec
sleč! — svlékni!
sleči na mě — ličí, číhá na mne
slepóch — slepýš
slikle — svlékli
sliz — sléz
smyca — fragaria elatior, truskavec
smotko — smutku
sóci — soudce
strožena — ostružina

Ščétal — sečetl
ščihlijó se — smějí se
šekó — šikmo
šeška — knedlík
šev — jizva
šéza — kočár
šil — šel
škraň — skráně, líce
šopka plevni — šupina plevní
šórem — křivo
špaňhelka — španělská hůl; zde delší pist „pukače“
špata — špatnost
špišek — homole
šrégó — šikmo

štabarc — hřmot
štere — čtyři

Těrcha — tíže; těžké břemeno
tiha — tíže; těžkost
tin — stín
ťola — tulíc
toňa — tůně
torkeň — kukuřice
tošet — tušiti
trhovica — měřice obilí, vystavená na trhu jako vzorek
trpělka — chocholouš
tyntych — organtin

Vehrážka — výhrůžka
veka — vikev
vepokla — vypukla, vypučela
véři — hledí jako výr
veši — vyšši
véši — vyvyšuje
vetyct — vytéci
vévoz — úvoz
vevrsknót se — vytratit se
vezibl — vyzábl
veža — věž
vigló se — viklají se
višek — vích
vitřel — jitřil
vizó — vidí
vlči jabko — durman (datura stramonium)
vrcó — vrtají
vrš — verš

vrša — vyvyšuje
vržó — vrzají

Zábor — na hoře Záboru předpověděl (dle pověsti) starý poustevník příští Ječmínkovo království a vysvobození hanáckého lidu z poroby
záloda — záludnost
zámora — jako zamořený, na úmor člověk
zavde — leckdy, občas
zeplo — sepjalo
zerz — rez
zeselel — sesílil
zhóba — zhouba
zhuro pácem — ve zmatku, v nepořádku, „zhuro nohama“
zól — sál

Žaróch — pryskýřník (ranunculus)
žengla — vážka, šídlo vodní
žižlavé — žhavý
žoch — žok

OBSAH

Karabina ve dvi... 7
Do daleka... 8
Béval sem... 9
Pěsnička 10
Vězdičke 11
Čaganka 13
Počkám 14
Vrana 15
Žežolka 16
V peřenách 18
Skřevánek 20
O censure 21
Pohádka 26
Světylko 30
Přéměři 31
Bez lóčeni 34
Pirem 36
Krtice 38
Podzemek 40
Na óstopo 42
Tade šle 44
Dělo 46
Mrtvem bet 48
Posledni rada... 51
Staral sem se... 57
Za horama bijó z kosu 58
Obsev 59
Čase tvrči só... 60
Stréčkovo pokáni 61
Veža 66
Konec! 93

Maga 94
Hlad 96
Stařeček 98
Nevezpivany 100
Mir 113
Slovníček a vysvětlení 115

Od téhož autora vyšlo:

HANÁCKY PĚSNIĆKE (1900)

NOVY HANÁCKY PĚSNIČKE (1901)

EŠČE Z HANÉ (1912)

PADESÁTKA Z HANÉ (1912)

Z VEČERA (1912)

HANÁ A ROMŽA (1914)

CHABAŠČI (1915)

Z VOJNE (1917)

ZÁPISE KRÁLA JEČMINKA (1921)

SLIZOVY RUŽE (1921)

TISKEM FRANT. OBZINY VE VYŠKOVĚ